

Beantwoording zienswijze A007 – Gemeente Westland

Alle deel-zienswijzen, ook de al in de Nota van Beantwoording beantwoorde deel-zienswijzen, zijn hieronder opgenomen. De nieuw beantwoorde deel-zienswijzen zijn te vinden vanaf pagina 8, en zijn te herkennen aan de blauwe kop en hebben een cijfer in het tweede deel van de code van boven de 900.

Inhoudsopgave

A007-OB083 Algemene procedure en omvang herziening	2
A007-KA007 Klimaatadaptief ontwikkelen en regeldruk.....	2
A007-OER019 OER – beoordelingscriteria en integraliteit.....	2
A007-OER020 OER – objectiviteit en totstandkoming	3
A007-OER022 Windenergie langs A20.....	3
A007-ZH010 Stikstof en Natura 2000	3
A007-BG003 Bodem, water en grondwatermaatregelen.....	4
A007-TRO185 TRO – effecten op agrarisch en glastuinbouw	4
A007-TRO188 Beschermingsgebied onbebouwde ruimte – locatiewcorrecties	4
A007-TRO187 TRO – beoordelingscriteria leefomgeving	5
A007-TRO189 Straatje erbij	5
A007-TRO190 Stedelijke ontwikkeling en groen.....	5
A007-TRO186 TRO – rol van gemeenten.....	6
A007-TRO184 Verzoek uitstel invoering TRO.....	6
A007-TRO183 Module Toekomstbestendige Ruimtelijke Ontwikkeling (TRO) – principiële keuze	6
A007-TU051 Prioritaire ontwikkelingen en glastuinbouw	7
A007-WEB005 Boerenerfmolens en windenergie	7
A007-OB084 Samenwerking met marktpartijen	7
A007-ZO011 Zonnevelden en energie-infrastructuur	7
A007-NNN007 Natuur Netwerk Nederland – kaartcorrecties	8
A007-OB085 Regionale afstemming en bevoegdheden	8
A007-WBS901 – Klimaatadaptief ontwikkelen – normstelling	8
A007-WBS902 – Klimaatadaptatie – financiële haalbaarheid	8
A007-WBS903 – Wateroverlast – maatstaven.....	9
A007-WBS904 – Hemelwaterverordening	9
A007-TRO901 – Functiemenging en meervoudig ruimtegebruik	9
A007-TRO902 – Ruimte voor voorzieningen	10
A007-TRO903 – Woningdichtheden en dorpswonen	10
A007-BE901 – Bedrijventerreinen – begrenzing	11
A007-BE902 – Milieugebruiksruimte zware bedrijven.....	11
A007-BE903 – Economische effecten bedrijventerreinbeleid.....	12
A007-TU901 – Glastuinbouw – conflicterende aanduidingen.....	12
A007-TU902 – Ontwikkelingsgebieden Monster en Westlandse Zoom.....	12
A007-ZZ901 – Bodemenergie en bevoegdheden	12
A007-ZZ902 – Geothermie en andere bodemfuncties	13
A007-MO901 – Mobiliteit – samenhang en uitwerking	13
A007-EC901 – Campussen en economische kaarten.....	13
A007-GN901 – Groenblauwe verbindingen – ontbrekende schakels.....	14
A007-TRO904 – Gebiedsgerichte uitwerking ruimtelijke koers	14

A007-OB083 Algemene procedure en omvang herziening

De indiener geeft aan dat de omvang en bundeling van provinciale herzieningen van het omgevingsbeleid een onevenredig groot beslag leggen op de ambtelijke capaciteit van gemeenten. Dit wordt versterkt door parallel lopende gebiedsprocessen. De indiener verzoekt de provincie Zuid-Holland dit capaciteitsknelpunt mee te wegen bij toekomstige herzieningen en gebiedsprocessen.

Antwoord

De provincie heeft begrip voor deze zienswijze. Het meedenken en beoordelen van deze brede herziening kan inderdaad een groot beslag leggen op de ambtelijke organisatie, zeker bij kleinere gemeenten. De intentie is daarom om het aantal brede herzieningen te beperken. De volgende (mogelijke) brede herziening, waarin meerdere onderwerpen kunnen worden meegenomen, staat voor 2028 op de rol. Tussentijds kunnen nog wel kleinere modulaire herzieningen aan de orde zijn.

Deze zienswijze leidt niet tot aanpassing van het omgevingsbeleid.

A007-KA007 Klimaatadaptief ontwikkelen en regeldruk

De indiener stelt dat provinciale regels leiden tot stapeling van eisen, hogere kosten en verminderde haalbaarheid van woningbouw. Dit kan leiden tot betaalbaarheidsproblemen en extra werkdruk. De indiener vraagt om meer beleidsvrijheid en afstemming met bestaande gemeentelijke regelgeving.

Antwoord

De provincie heeft begrip voor de zorg van de indiener. De prestatie-eisen zijn echter inhoudelijk niet nieuw. Tientallen overheden en projectontwikkelaars in de provincie passen deze of vergelijkbare prestatie-eisen al toe op basis van het 'Convenant Klimaatadaptief Bouwen' (2018), de 'Leidraad Klimaatadaptief Bouwen 2.0 (2022) en www.bouwadaptief.nl. Verschillende ontwikkelaars en bouwbedrijven waren bovendien betrokken bij de ontwikkeling van de eisen. Ook de opgave klimaatadaptatie komt in elk plan terug. Gemeenten hebben binnen een plan afwegingsruimte hoe om te gaan met de eisen als deze conflicteren met andere opgaven die in een ruimtelijke ontwikkeling een plek moeten krijgen. De prestatie-eisen zorgen ervoor dat in elke planfase aandacht is voor klimaatadaptief bouwen, van schets tot detailontwerp. Via samenwerkingsverband www.bouwadaptief.nl vraagt de provincie Zuid-Holland aandacht voor klimaatadaptief bouwen. Binnen dit verband is uitgewerkt hoe er binnen elke planfase, van schets tot detailontwerp, klimaatadaptief kan worden gebouwd. Het idee is o.a. dat door vóóraf duidelijkheid te bieden met verschillende handvatten en leidraden, het gehele planproces soepeler verloopt. Dat wordt bedoeld met toelichting dat 'klimaatadaptief bouwen de norm wordt'. Juist omdat vooraf duidelijkheid wordt geboden verloopt het planproces soepeler in de hele provincie. " De verschillende onderzoeken zijn naar de financiering van klimaatadaptatie te raadplegen: Downloads | [Bouw Adaptief](#). Deze zienswijze leidt niet tot aanpassing van het Omgevingsbeleid.

A007-OER019 OER – beoordelingscriteria en integraliteit

De indiener stelt dat sommige beoordelingscriteria in het OER onvoldoende onderbouwd zijn en dat te veel thema's tegelijk worden beoordeeld. Volgens de indiener ontbreekt een integrale afweging tussen conflicterende belangen. Dit maakt de besluitvorming volgens de indiener onnodig complex en kwetsbaar.

Antwoord

De provincie heeft ervoor gekozen om een breed beoordelingskader te hanteren in het OER. Naast de verplichte milieuaspecten beoordeelt de provincie ook op sociale en economische criteria. Doel daarvan is om zorgvuldig de verschillende (conflicterende) belangen in beeld te brengen. Voor de onderbouwing van de beoordelingscriteria verwijzen we u naar hoofdstuk 13 van het OER, daar is een uitgebreide onderbouwing van de beoordelingscriteria te vinden. Het OER zelf betreft geen besluitvormingsdocument, het OER dient om de verschillende effecten van het voorgenomen beleid in beeld te brengen. Het bevoegd gezag gebruikt het OER in de besluitvorming (en maakt een afweging wanneer er sprake is van conflicterende belangen).

A007-OER020 OER – objectiviteit en totstandkoming

De indiener wijst erop dat het OER is opgesteld en beoordeeld door de provincie zelf. De scheiding tussen opsteller en beoordelaar is volgens de indiener niet inzichtelijk. De indiener verzoekt om verduidelijking en versterking van de objectiviteit.

Antwoord

De provincie heeft er inderdaad voor gekozen om het OER zelf op te stellen, zodat het onderzoek naar de effecten van het voorgenomen beleid en het selecteren van voorkeursopties hand in hand kan gaan. De indiener benadrukt terecht dat het van belang is dat het OER objectief wordt opgesteld. Er zijn daarom waarborgen in het proces opgenomen om de kwaliteit en objectiviteit van het OER te borgen. Zo is er via overdracht van taken aan DCMR Milieudienst Rijnmond op ambtelijk niveau een scheiding aangebracht tussen de rollen van initiatiefnemer en bevoegd gezag. De provincie raadpleegt de onafhankelijke Commissie voor de milieueffectrapportage (Commissie mer) voor een toetsingsadvies op dit OER. Dit advies/oordeel van de commissie vindt u terug in de Nota van Beantwoording, en tevens hoe de provincie omgaat met het advies.

A007-OER022 Windenergie langs A20

De indiener geeft aan dat uit het OER blijkt dat er weinig potentie is voor windturbines langs de A20 binnen het grondgebied van de indiener. De OER-studie heeft daardoor beperkte impact.

Antwoord

Het OER bevat de resultaten van de mogelijke leefomgevingseffecten van het aanwijzen van zoekgebieden voor windenergie in drie specifieke RES-regio's (Holland Rijnland, Midden-Holland en Drechtsteden). Het klopt dat de betreffende regio's buiten het grondgebied van de gemeente Westland vallen.

A007-ZH010 Stikstof en Natura 2000

De indiener betwijfelt de legitimiteit van provinciale maatregelen in het OER waarvoor landelijke regelgeving nodig is. Daarnaast wordt gevraagd om bij Natura 2000-alternatieven expliciet aandacht te besteden aan nadeelcompensatie en uitvoerbaarheid.

Antwoord

Dat de invloed van de provincie Zuid-Holland onvoldoende is om het probleem volledig op te lossen is argument om geen stappen te zetten richting een oplossing. Het is legitiem om aan

een deeloplossing te werken, waarbij ook opgemerkt moet worden dat er ook andere provincies werken aan soortgelijk beleid, wat samen mogelijk wel tot voldoende doelbereik kan leiden.

A007-BG003 Bodem, water en grondwatermaatregelen

In de beoordeling over bodemdaling wordt er gekeken naar toekomstige bodemdaling. Bestaande bodemdaling wordt onvoldoende betrokken en de indiener noemt dit een gemiste kans.

Antwoord

Met artikel 7.41ff (klimaatadaptief ruimtelijk ontwikkelen) wordt verzocht rekening te houden met het behoud en het versterken van een klimaatrobuust water- en bodemsysteem, op basis van de 'signaleringskaart klimaatrisico's voor bouwactiviteiten'. De mate waarin bodemdaling optreedt maakt daar onderdeel van uit. Ook in artikel 7.23 (risico's van klimaatverandering) wordt verzocht om rekening te houden met mogelijke gevolgen van bodemdaling, mede op basis van <https://bouwadaptief.nl/doelen-en-eisen/bodemdaling/>. In elke ruimtelijk plan en bij elke gebiedsontwikkeling wordt daarmee aandacht gevraagd voor het thema bodemdaling, ook bij conserverend omgevingsbeleid. De provincie verkent daarnaast (in) hoe(verre) nader beleid rond (het beperken van de gevolgen van) bodemdaling in Zuid-Holland mogelijk c.q. wenselijk is.

A007-TRO185 TRO – effecten op agrarisch en glastuinbouw verdienenvermogen

De indiener betwist de beoordeling van alternatieven voor TRO, met name de effecten op agrarisch en glastuinbouw verdienenvermogen. Volgens de indiener zijn verschillen tussen alternatieven onvoldoende onderbouwd. De indiener vraagt om herbeoordeling.

Antwoord

Graag verwijzen we de inschrijver voor dit punt naar paragraaf 7.3 van het OER. Hier zijn de beoordelingen voor agrarisch verdienenvermogen uitgewerkt. Per alternatief zijn de verschillen tussen de alternatieven tekstueel toegelicht. De effectanalyse ten aanzien van de onderzochte alternatieven in de Omgevingseffectrapportage (OER) zijn door onafhankelijke experts van de commissie-MER beoordeeld. Wij zien geen reden om de conclusies van hun deskundige oordeelsvorming in twijfel te trekken.

A007-TRO188 Beschermingsgebied onbebouwde ruimte – locatiedoorcorrecties

De indiener wijst meerdere locaties aan die volgens haar ten onrechte als beschermingsgebied onbebouwde ruimte zijn aangeduid. Het gaat om woonpercelen en Zuid - Hollandse glastuinbouwgebieden wel zijn aangemerkt als 'beschermingsgebied onbebouwde ruimte' zou deze prioritaire opgave dus niet alleen toegespitst moeten zijn op de landbouwsector, maar ook, daar waar deze aanwezig is, de toekomstbestendige en veerkrachtige glastuinbouwsector.

Antwoord

Glastuinbouw maakt geen onderdeel uit van de prioritaire opgaven. Zie voor een uitgebreidere beantwoording thema antwoord Beter beschermen en benutten en Begrenzing BSD en Beschermingsgebied onbebouwde ruimte (BOR) bij Toekomstbestendige ruimtelijke

ontwikkeling.

Voor de volgende locaties worden grenscorrecties doorgevoerd:

- De Lier, Noord-Lierweg 65 > Toevoegen aan Glastuinbouwgebied/ schrappen uit BOR

A007-TRO187 TRO – beoordelingscriteria leefomgeving

De indiener stelt dat effecten op luchtkwaliteit, geur, licht, leefbaarheid en beweegvriendelijkheid onvoldoende onderbouwd zijn. Sommige criteria zouden volgens de indiener onjuist of niet toetsbaar zijn. De indiener verzoekt deze criteria te heroverwegen of te schrappen.

Antwoord

In hoofdstuk 13 is de Foto van de Leefomgeving uitgewerkt. Hier is per beoordelingscriterium een onderbouwde beoordeling van de referentiesituatie gemaakt (huidige situatie en autonome ontwikkeling). Specifiek voor geur en licht is het van belang om meer inzicht in de referentiesituatie te krijgen. De Commissie mer geeft dit in haar advies ook aan. Het aanpassen van de beoordeling van de referentiesituatie op deze twee onderdelen zal volgens de Commissie niet leiden tot een ander beleidsoordeel. Verdere uitwerking vraagt nader onderzoek op deze thema's. Om deze reden zal de provincie Zuid-Holland de criteria nader uitwerken in de Monitor Leefomgeving.

Zie daarnaast antwoord A007-TRO185 over de wijze waarop de effecten zijn beoordeeld. De onderbouwing is (bijvoorbeeld) in paragraaf 7.3 opgenomen.

A007-TRO189 Straatje erbij

De indiener verzoekt de regeling 'straatje erbij' ook van toepassing te verklaren op glastuinbouwgebieden. Daarnaast vraagt de indiener om verduidelijking van voorwaarden, monitoring en samenvoeging van straatjes.

Antwoord

Het Straatje erbij is alleen mogelijk in beschermingscategorie 3 van het ruimtelijk kwaliteitsbeleid. Met inachtneming van de opgestelde regels voor het Straatje erbij krijgt elke kern tussen 250 en 10.000 inwoners de mogelijkheid om een straatje erbij of ertussen te realiseren. Zolang dit past binnen de overige provinciale beleidskaders zoals het ruimtelijk kwaliteitsbeleid. Het combineren van een straatje erbij in een andere kern (tot maximaal 3 hectare) is ook mogelijk, indien het straatje in de betreffende kern niet mogelijk of wenselijk blijkt. Wanneer de plannen met de provincie zijn afgestemd en goedgekeurd, worden deze plannen vanaf vaststelling van de herziening 2025 geregistreerd. Het straatje erbij blijft dus een eenmalige mogelijkheid voor elke kern.

A007-TRO190 Stedelijke ontwikkeling en groen

De indiener stelt dat intensivering binnen bestaand stedelijk gebied kan leiden tot verlies van ruimte en groen. Volgens de indiener staat dit op gespannen voet met leefkwaliteit. De provincie wordt gevraagd dit te verduidelijken.

Antwoord

Het klopt dat intensiveren kan schuren met behoud van Groen. Opgave wordt juist om wel te intensiveren zonder verlies aan dit binnenstedelijk groen o.a. door optoppen meervoudige ruimtegebruik etc. Zie voor een uitgebreidere beantwoording thema antwoord Beter beschermen en benutten bij Toekomstbestendige ruimtelijke ontwikkeling.

A007-TRO186 TRO – rol van gemeenten

De indiener verzet zich tegen de veronderstelling dat gebiedsspecifieke keuzes leiden tot ongewenste ontwikkelingen. De indiener stelt dat gemeenten hun verantwoordelijkheid voor ruimtelijke afwegingen nemen. De huidige beschrijving wordt als onterecht ervaren.

Antwoord

Zie voor een beantwoording het thema antwoord Gebiedsgerichte uitwerking bij Toekomstbestendige ruimtelijke ontwikkeling

A007-TRO184 Verzoek uitstel invoering TRO

De indiener verzoekt de provincie Zuid-Holland de voorgestelde invoering van de TRO-module niet door te voeren in deze herziening. De indiener vraagt om eerst nadere uitwerking in overleg met betrokken overheden en belanghebbenden. Een nieuwe regeling zou pas later moeten worden opgenomen.

Antwoord

Provinciale Staten hebben op 6 maart 2024 de ruimtelijke koers vastgesteld. Deze herziening bevat het voorstel om de ruimtelijke koers en de uitwerking daarvan in de regels voor de onbebouwde ruimte in het Omgevingsbeleid te laten landen. Deze zienswijze leidt niet tot uitstel of aanpassing van het Omgevingsbeleid.

A007-TRO183 Module Toekomstbestendige Ruimtelijke Ontwikkeling (TRO) – principiële keuze

De indiener stelt dat het OER geen duidelijke voorkeur laat zien tussen alternatieven voor TRO in zake verdienvermogen landbouw, omdat dit alleen maar aan een deel van de prioritaire opgaven raakt. Ondanks dit gebrek aan onderscheid maakt de provincie wel een beleidskeuze. De indiener vraagt waarom deze keuze nu al wordt gemaakt.

Antwoord

Het OER beschrijft de mogelijke effecten van de alternatieven voor het agrarisch verdienvermogen ten opzichte van de referentiesituatie (huidig verdienvermogen). In paragraaf 7.3 van het OER zijn de beoordelingen voor agrarisch verdienvermogen uitgewerkt. Per alternatief zijn de verschillen tussen de alternatieven tekstueel toegelicht. Er zijn veel afwegingen te maken om uiteindelijk tot een beleidskeuze te komen. Verdienvermogen is een onderdeel van de prioritaire opgave duurzame landbouw, maar niet de enige en bepalende factor, noch de enige prioritaire opgave; een duurzaam energiesysteem is er bijvoorbeeld ook een. Zie voor een verdere beantwoording het thema antwoord Beter beschermen en benutten.

A007-TU051 Prioritaire ontwikkelingen en glastuinbouw

De indiener stelt dat prioritaire ontwikkelingen niet alleen landbouw maar ook glastuinbouw moeten omvatten. Dit sluit volgens de indiener beter aan bij de feitelijke situatie.

Antwoord

Dank voor het meedenken. De bescherming van waterkwaliteit in glastuinbouwgebieden is weergegeven onder andere in onze Omgevingsvisie waarin duidelijk wordt gesteld dat de kwaliteit van ons oppervlakte- en grondwater nog niet op orde is. Het halen van de doelen van de Europese Kaderrichtlijn Water staat onder druk en is inderdaad een nog nader uit te werken punt. Als echter blijkt dat het huidig ingezette beleid NIET werkt voor intensievere landbouwsectoren, dan nemen wij uw opmerking mee bij komende herziening(en).

A007-WEB005 Boerenerfmolens en windenergie

De indiener wijst op mogelijke ecologische effecten van (kleine) windturbines en vraagt om voorafgaande ecologische analyse. Daarnaast wordt aangegeven dat eerst ingezet moet worden op zonnepanelen. Boerenerfmolens zijn alleen wenselijk bij goede inpassing en ecologische toetsing.

Antwoord

In het ontwerp van de Omgevingsvisie kondigt de provincie een beleidsvoornemen aan om boerenerfmolens met een masthoogte tot 30 meter toe te staan in het landelijk gebied, mits de nadelige impact op ecologie en ruimtelijke kwaliteit niet te groot is. In het Statenvoorstel voor de herziening van de Omgevingsvisie wordt beleidsruimte aan gemeenten gegeven om windturbines tot 30 meter ashoogte toe te staan. De keuze om dit beperkt te houden tot 30 meter is een resultaat van verschillende provinciale belangen en is overeenkomstig het verzoek vanuit de sector.

A007-OB084 Samenwerking met marktpartijen

De indiener geeft aan dat marktpartijen onvoldoende zijn betrokken in het provinciale beleid. Projecten worden door hen beoordeeld op haalbaarheid, die volgens de indiener door het beleid wordt beperkt. Dit kan leiden tot het niet realiseren van projecten en doelen.

Antwoord

Het provinciaal beleid is zeer breed van karakter. Bij een herziening van het Omgevingsbeleid wordt per onderdeel gezien welke vorm van participatie wordt geboden. Afhankelijk van het onderwerp kunnen ook bewust marktpartijen worden betrokken. Met het oog op de uitvoerbaarheid is het belangrijk relevante partners te betrekken. Ook in de uitvoeringsfase van het provinciaal beleid kunnen marktpartijen worden betrokken, mede afhankelijk van de taak- en rolverdeling tussen provincie, gemeenten en waterschappen. Deze zienswijze leidt niet tot aanpassing van het omgevingsbeleid.

A007-ZO011 Zonnevelden en energie-infrastructuur

De indiener vraagt om een heldere definitie van restgronden voor zonnevelden en waarschuwt voor oneigenlijk gebruik van glastuinbouwgronden. Daarnaast wordt gevraagd om beperking van extra provinciale regels bij geothermie en energie-infrastructuur.

Antwoord

Er is sprake van restgrond als blijkt dat een perceel qua omvang en vorm niet geschikt is voor een moderne kas, maar er hierbij nog wel mogelijkheden zijn voor voorzieningen (zoals wateropvang) of glastuinbouw gerelateerde functies. Het betreft dus nadrukkelijk niet de inzet van courante kavels geschikt voor glastuinbouwbedrijven.

A007-NNN007 Natuur Netwerk Nederland – kaartcorrecties

De indiener verzoekt om correctie van de begrenzing van het Natuur Netwerk Nederland, omdat gerealiseerde natuur niet overeenkomt met de kaart. De provincie wordt gevraagd dit aan te passen.

Antwoord

De zienswijze is gegrond en we zullen de begrenzing op kaart aanpassen.

A007-OB085 Regionale afstemming en bevoegdheden

De indiener vraagt om nuancering van de verplichting tot regionale afstemming. Daarnaast stelt de indiener dat alleen de provinciale omgevingsverordening juridisch bindend is voor gemeenten. De rolopvatting van de provincie wordt ter discussie gesteld.

Antwoord

Zie voor de beantwoording het thema antwoord Gebiedsgerichte uitwerking bij Toekomstbestendige ruimtelijke ontwikkeling.

A007-WBS901 – Klimaatadaptief ontwikkelen – normstelling

De indiener vindt normen onvoldoende concreet en te dwingend. Onduidelijk is wat toetsbaar en verplicht is. Dit vraagt om verduidelijking.

Antwoord

We benadrukken dat de prestatie-eisen niet in de Omgevingsverordening dwingend wordt voorgeschreven bij de toetsing van ruimtelijke ontwikkelingen. In de toelichting van de Omgevingsverordening wordt toegelicht welke prestatie-eisen concreet kunnen worden uitgewerkt bij het ontwerp van een ruimtelijk plan. Het volledige overzicht van de prestatie-eisen is opgenomen in 6.2.4.1 van de maatregelen. Sommige doelen en prestatie-eisen bevatten beleidsuitgangspunten en zijn richtinggevend van aard. De prestatie-eisen kunnen als hulpmiddel worden gebruikt in het ruimtelijk planvormingsproces.

A007-WBS902 – Klimaatadaptatie – financiële haalbaarheid

Stapelning van eisen maakt gebiedsontwikkeling financieel moeilijk. Dit bedreigt betaalbaarheid van woningen. Zonder compensatie acht de indiener dit onhaalbaar.

Antwoord

De prestatie-eisen worden niet dwingend voorgeschreven in de Zuid-Hollandse Omgevingsverordening. We erkennen dat voor sommige projecten met betaalbare en sociale woningbouw er nu al financiële uitdagingen zijn. De prestatie-eisen zorgen ervoor dat in elke planfase aandacht is voor klimaatadaptief bouwen. Van schets tot detailontwerp. Juist omdat er vooraf duidelijkheid is, in de hele provincie, verloopt het planproces soepeler. Klimaatadaptief bouwen kost iets meer dan traditioneel bouwen. Het verschil is in een studie van Arcadis en &flux (2021) geschat op minder dan 1% van de woningwaarde en door

Arcadis (2024) op 1,5 % bij een gemiddelde woningwaarde van EUR 425.000 (bouwtechnisch maatregelen tegen hitte zijn duurder, maar die zijn geen onderdeel van de prestatie-eisen in de Zuid-Hollandse omgevingsverordening). De vermeden schade, gezondheidswinst en extra vastgoedwaarde door klimaatadaptief bouwen zijn hoger dan de extra investering, vooral bij maatregelen in de buitenruimte en openbare ruimte.

A007-WBS903 – Wateroverlast – maatstaven

De provincie hanteert andere neerslagnormen dan regionale samenwerkingen. Dit leidt tot onduidelijkheid. De indiener vraagt om eenduidigheid.

Antwoord

De provincie heeft ter voorbereiding op de formele procedure (voorafgaand aan de terinzagelegging van deze ontwerp-herziening Omgevingsbeleid) in het kader van participatie de DPRA regio's actief betrokken bij de totstandkoming van de wijzigingsvoorstellen. Hierin baseert de provincie zich ten aanzien van wateroverlast op de leidraad Klimaatadaptief Bouwen 2.0 en de doorontwikkeling van deze leidraad op [www.bouwadaptief.nl/doelen- en-eisen/](http://www.bouwadaptief.nl/doelen-en-eisen/). In deze herziening zijn de actuele doelen en prestatie-eisen meegenomen. De hoeveelheid neerslag die in de toelichting van artikel 7.41ff (klimaatadaptief ruimtelijk ontwikkelen) in de ontwerp omgevingsverordening is weergegeven, is de vertaling van buien die eens per 100 of 250 jaar voorkomen. Deze getallen zijn gebaseerd op STOWA-rapport (NEERSLAGSTATISTIEK KNMI'23. NEERSLAGSTATISTIEK, -REEKSEN EN -GEBEURTENISSEN OP BASIS VAN DE KNMI'23 KLIMAATSCENARIO'S, tabel 9, blz. 26) waarin KNMI-klimaatscenario's zijn gebruikt. De Provincie stimuleert gemeenten en initiatiefnemers om de prestatie-eisen voor klimaatadaptief ruimtelijk ontwikkelen in het planvormingsproces mee te nemen. Het lokaal gebruiken van andere normen valt binnen de beleidsvrijheid van gemeenten.

A007-WBS904 – Hemelwaterverordening

Gemeentelijke regels zijn al strenger dan rijksbeleid. Provinciale aanscherping beperkt beleidsvrijheid. De indiener vraagt ruimte voor lokaal maatwerk.

Antwoord

In de Omgevingsverordening is een artikel 7.41hh opgenomen voor nieuwe ruimtelijke ontwikkelingen om rekening te houden met versterking van een klimaat- robuust water- en bodemsysteem. De prestatie-eisen ten behoeve van klimaatadaptief bouwen zijn in het Omgevingsprogramma opgenomen onder maatregel 6.2.4.1. (Water en bodem in locatiekeuze en locatie-inrichting) en kunnen als hulpmiddel worden ingezet bij het ruimtelijke planvormingsproces en bij het vormgeven van een goed ontwerp. We benadrukken dat deze prestatie-eisen dus niet dwingend aan gemeenten worden opgelegd. De wijze waarop de gemeente Westland aspecten als hemelwaterberging en hemelwaterafvoer in haar gemeentelijke hemelwaterverordening juridisch heeft vastgelegd en laat doorwerken bij nieuwbouwplannen juichen we toe en past in het juridische systeem van onze wijzigingsvoorstellen.

A007-TRO901 – Functiemenging en meervoudig ruimtegebruik

Indiener stelt dat nog meer toevoegen van functies, binnen dit al intensief gebruikte gebied, effect heeft op het aantal te realiseren woningen en de economische haalbaarheid van stedelijke ontwikkelingen. De indiener ziet risico's bij verdere intensivering. Dit beleid vraagt heroverweging.

Antwoord

De provincie begrijpt dat aandacht gevraagd wordt voor de effecten van verdere functietoevoeging in een reeds intensief gebruikt stedelijk gebied. Tegelijkertijd worden functiemenging en meervoudig ruimtegebruik juist ingezet om de schaarse ruimte efficiënter te benutten en om voorzieningen in samenhang en in nabijheid van woningen te ontwikkelen.

In artikel 7.45j van de Omgevingsverordening wordt gevraagd om bij nieuwe stedelijke ontwikkelingen referentiewaarden voor voorzieningen te betrekking bij de planvorming. Referentiewaarden komen in de toelichting van de verordening en hebben een adviserend karakter. Door gebruik te maken van referentiewaarden kan in een vroeg stadium en op een eenduidige wijze in beeld worden gebracht wat de situatie is met betrekking tot de beschikbare ruimte voor de verschillende voorzieningen. Referentiewaarden kunnen ook mede uitgangspunt zijn voor gemeentelijk beleid over voorzieningen. De gemeente kan dan nieuwe plannen toetsen aan dat beleid.

De veronderstelling dat het toevoegen van functies per definitie leidt tot een lager aantal woningen of verminderde haalbaarheid, is niet onderbouwd. De zienswijze geeft geen aanleiding tot heroverweging.

A007-TRO902 – Ruimte voor voorzieningen

De indiener stelt dat planologische ruimte geen garantie biedt voor realisatie. Beschikbaarheid van voorzieningen ligt vaak buiten invloed van gemeenten. De effectiviteit van de regeling wordt betwijfeld.

Antwoord

De provincie erkent dat enkel het bieden van planologische ruimte geen garanties biedt. Voor de beantwoording van deze zienswijze wordt verwezen naar Thema antwoord TT04 - Vitaliteit en leefbaarheid in de Nota van Beantwoording:

De provincie vindt het belangrijk dat iedereen kan meedoen en werk en voorzieningen kan bereiken. Vitaliteit en leefbaarheid zijn van belang in het stedelijk én landelijk gebied. Het provinciaal beleid zet daarom in op het verbeteren van de nabijheid en bereikbaarheid van werk en maatschappelijke voorzieningen in steden en dorpen, zoals eerstelijnsgezondheidszorg (onder andere huisartsen), onderwijs, cultuur, sport en recreatie. Hierbij wordt aangesloten bij planologische concepten zoals de Gezonde Stad, de 15-minutenstad en de 30-minutenregio. Daarnaast ondersteunt de provincie gemeenten met onder meer referentiewaarden voor voorzieningen bij de planvorming van nieuwe stedelijke ontwikkelingen.

Referentiewaarden komen in de toelichting bij de provinciale Omgevingsverordening en hebben een adviserend karakter. Referentiewaarden zijn bedoeld als hulpmiddel voor gemeenten bij het onderbouwen en beoordelen van plannen en zijn niet juridisch bindend. Wel bestaat een motivatieverplichting. Aan gemeenten wordt gevraagd ruimte te reserveren voor (primair) onderwijs en eerstelijnszorg (zoals huisartsen). Daarnaast wordt gevraagd om rekening te houden met de nabijheid en bereikbaarheid van voorzieningen zoals sport, spel en recreatie, waarbij zo mogelijk wordt ingezet op meervoudig ruimtegebruik. De zienswijze geeft geen aanleiding tot heroverweging.

A007-TRO903 – Woningdichtheden en dorpswonen

De minimale dichtheid roept vragen op over dorps karakter. De indiener vraagt verduidelijking van uitgangspunten. Effecten op ruimtelijke kwaliteit zijn onvoldoende inzichtelijk.

Antwoord

Bij nieuwe ontwikkelingen wordt uitgegaan van een woningdichtheid van circa 33 woningen per hectare en waar mogelijk meer. Dit is bedoeld als een realistische norm. In de praktijk blijkt dat gerealiseerde plannen gemiddeld rond de 46 woningen per hectare bevatten en dat ook op nieuwe ontwikkellocaties vaak hogere dichtheden worden gehaald. Daarnaast laat bestaand onderzoek zien dat compact en kwalitatief bouwen van oudsher past bij Zuid-Hollandse kernen, ook in kleinere dorpen (zie Inspiratieboek Compact en Kwalitatief Bouwen – Inspiratieboeken Sterke steden en dorpen - Provincie Zuid-Holland). Het doel hiervan is de beschikbare ruimte zo optimaal mogelijk te benutten en tegelijkertijd de vitaliteit en leefbaarheid te versterken.

De effecten op het dorps karakter en de ruimtelijke kwaliteit worden daarbij geborgd via de samenhang tussen de regels voor het beschermingsgebied onbebouwde ruimte en de regels voor ruimtelijke kwaliteit. Eerst wordt beoordeeld wat en waar mogelijk is (de 'slagboomfunctie'), waarna toegelaten ontwikkelingen worden getoetst op hoe: de inrichting en kwaliteit. Uitgangspunt is dat de ruimtelijke kwaliteit per saldo ten minste gelijk blijft. De zienswijze geeft geen aanleiding voor heroverweging.

A007-BE901 – Bedrijventerreinen – begrenzing

De begrenzing van bedrijvengebieden is volgens de indiener te rigide. Dit beperkt lokale transformatieopgaven. Verzocht wordt om aanpassing van specifieke locaties.

Antwoord

De provincie is bekend met de wens van de gemeente Westland om de locaties CM Staal, de voormalige Rabobank in Wateringen en Stolze aan de Lierweg 34a in De Lier van de bedrijventerreinenkaart van de Omgevingsverordening te verwijderen. Beide locaties zijn niet opgenomen als aanvaarde transformatielocaties in de Strategie Bedrijventerreinen MRDH. Zonder deze status kunnen de locaties niet zonder meer van de provinciale bedrijventerreinenkaart worden verwijderd. Dit gebeurt pas wanneer een bedrijventerrein niet langer voldoet aan de provinciale begripsbepaling van een bedrijventerrein en/of wanneer een nieuw bestemmingsplan onherroepelijk is vastgesteld.

Over beide locaties heeft in een eerder stadium ambtelijk overleg plaatsgevonden. De provincie blijft bij haar standpunt en stemt niet in met het verzoek om beide locaties van de bedrijventerreinenkaart te verwijderen. Wel zal de provincie een geometrische correctie doorvoeren voor de adressen Dorpskade 34 en Dorpskade 34-A te Wateringen, die vanwege hun respectievelijke bestemmingen 'Maatschappelijk' en 'Sport' ten onrechte op de bedrijventerreinenkaart zijn aangeduid.

A007-BE902 – Milieugebruiksruimte zware bedrijven

Begrippen en definities zijn onvoldoende uitgewerkt. Dit leidt tot interpretatieverschillen en juridisch risico. Lokaal maatwerk wordt belemmerd.

Antwoord

De begrippen en toepassing worden nader toegelicht in de verordening en toelichting. De regeling is bewust op hoofdlijnen geformuleerd om ruimte te laten voor maatwerk en gebiedsgerichte afwegingen door gemeenten.

Gemeenten moeten hun keuzes motiveren binnen het kader van het behoud van planologische milieugebruiksruimte. Dit sluit aan bij de systematiek van de Omgevingswet.

Ook zijn afwijkingsmogelijkheden en maatwerkopties beschikbaar in situaties waar toepassing knelt.

Het verbod op lichte bedrijven is gericht op het beschermen van schaarse milieugebruiksruimte voor zwaardere bedrijvigheid. Tegelijk blijft er ruimte voor lichte bedrijven op andere locaties (lichtere terreinen, gemengde gebieden, bestaande situaties). De provincie is van oordeel dat de regeling noodzakelijk is voor het borgen van een provinciaal belang en dat dit doelmatiger via instructieregels wordt geregeld dan wanneer dit volledig aan gemeenten wordt overgelaten

A007-BE903 – Economische effecten bedrijventerreinbeleid

De indiener voorziet leegstand en hoge nadeelcompensatie. Financiële gevolgen zijn onvoldoende onderzocht. De uitvoerbaarheid wordt betwijfeld.

Antwoord

De provincie herkent deze zorg, maar deelt de verwachting niet dat de regeling leidt tot substantiële leegstand of hoge nadeelcompensatie. De regels richten zich op nieuwe vestigingen en wijzigingen en laten bestaande situaties in stand. Daarnaast wordt aangesloten bij bestaande planologische mogelijkheden en vergunningprocedures, waardoor de financiële en uitvoeringsgevolgen beperkt blijven. Er zijn geen aanwijzingen dat de regeling tot onuitvoerbaarheid leidt.

A007-TU901 – Glastuinbouw – conflicterende aanduidingen

Dubbele aanduidingen leiden tot planologische conflicten. Dit belemmert bestaande bedrijven. De indiener vraagt correctie.

Antwoord

Wij beschermen de bestaande glastuinbouwgebieden en staan niet toe dat deze transformeren naar andere functies. In deze optiek kan een perceel in de provinciale regels als 'glastuinbouwgebied' beschermd zijn, ook al is de bestemming (op gemeentelijk niveau) anders.

A007-TU902 – Ontwikkelingsgebieden Monster en Westlandse Zoom

Gebieden zijn nog als glastuinbouw aangeduid terwijl dit planologisch is beëindigd. De indiener vraagt deze te voegen bij bestaand stads- en dorpsgebied.

Antwoord

Het beëindigen van een glastuinbouwbedrijf leidt niet (automatisch) tot het beëindigen van de planologische beschermingsstatus van glastuinbouwgebied binnen de provincie. De glasbestemming gaat er pas af als er een planologisch onherroepelijk bestemmingsplan ligt. De 3 ha locaties waar een onherroepelijk bestemmingsplan ligt zijn van de 3 ha kaart en van de glastuinbouwkaart verwijderd en toegevoegd aan bestaand stads- en dorpsgebied.

A007-ZZ901 – Bodemenergie en bevoegdheden

De rolverdeling tussen provincie en gemeente is onduidelijk. De provincie verlangt plannen zonder bevoegd gezag. De indiener vraagt om helderheid.

Antwoord

De gemeente is -behoudens enkele uitzonderingen- op basis van de Wm bevoegd gezag voor de gesloten bodemenergiesystemen. De provincie is -behoudens enkele uitzonderingen- bevoegd gezag voor de open bodemenergiesystemen. De provincie stelt

daarom zogeheten bodemenergieplannen alleen vast voor zover ze daar bevoegd gezag voor is.

A007-ZZ902 – Geothermie en andere bodemfuncties

Geothermie wordt onvoldoende betrokken in beleid. Ook conflicten tussen bodemfuncties zijn niet uitgewerkt. De indiener vraagt aanvulling.

Antwoord

Geothermie valt onder de bevoegdheid van het ministerie van Economische Zaken en Klimaat en vanuit het ministerie wordt er beleid ontwikkeld voor de diepe ondergrond. Het ministerie is bezig met het programma Duurzaam Gebruik Diepe Ondergrond (DGDO) waarin conflicten tussen functies aandacht krijgen.

A007-MO901 – Mobiliteit – samenhang en uitwerking

De mobiliteitsaanpak is volgens de indiener te sectoraal. Samenhang tussen doelen ontbreekt. Rollen en toetsingskaders zijn onvoldoende uitgewerkt.

Antwoord

Mobiliteit is geen doel op zich, maar een middel om bestemmingen te bereiken. In Ambitie 2 wordt ingezet op slimmere, veiligere en duurzamere mobiliteit, waarbij woningbouw en bereikbaarheid in samenhang worden ontwikkeld. De provincie zet in op voorzieningen dichtbij, lopen, fietsen, openbaar vervoer, deelmobiliteit én de personenauto. Het optimaal benutten van alle vervoerswijzen zorgt voor ruimte op de weg en beperkt files. Zij zorgt er bij woningbouw voor dat de nieuwe bewoners vanaf het begin voldoende opties voor vervoer hebben. Het reisgedrag van mensen veranderen is niet eenvoudig. Samen met 'Zuid-Holland Bereikbaar' doen we daar ons uiterste best voor, maar uiteindelijk kiest iedereen zelf hoe ze reizen. Daarom blijft het belangrijk dat ook de auto een goede en vlotte optie is.

A007-EC901 – Campussen en economische kaarten

De indiener vraagt meerdere correcties en toevoegingen van ontwikkellocaties. Bestaande en geplande clusters ontbreken deels. Dit vraagt aanpassing van kaarten.

Antwoord

Campussen nemen een belangrijke positie in als brandpunt voor innovatie en (nieuw) ondernemerschap. Ze zijn de kraamkamer van talent, toekomstige technologische ontwikkelingen en daarmee de ontwikkeling van de Nederlandse kenniseconomie. Om deze belangrijke positie te behouden en verder uit te kunnen bouwen, zijn investeringen noodzakelijk. Met de subsidieregeling Innovatiecampussen Zuid-Holland wil de provincie bijdragen aan de versterking en doorontwikkeling van campussen. De Subsidieregeling is beschikbaar voor de top innovatiecampussen in Zuid-Holland. Dit zijn campussen die voldoen aan de gehanteerde campusdefinitie en andere vereisten. Het nieuwe beleidsvoorstel dat functiemenging op campussen mogelijk maakt, is specifiek bedoeld voor de campussen Leiden Bio Science Park, TU Delft Campus en NL Space Campus, vanwege de aard en omvang van deze specifieke campussen.

De Tiendweg te Naaldwijk met een bestaand kantorencluster valt niet onder één van de door de provincie onderscheiden kantorengebieden categorie 1 (locaties met een inter(nationale) reikwijdte), 2 (locaties met een provinciale reikwijdte) of 3 (bijzondere locaties). Daarnaast geeft ook de 'Actualisatie kantorenstrategie Metropoolregio Rotterdam - Den Haag 2025 – 2035' geen aanleiding de locatie Tiendweg als één van deze categorieën op te nemen.

A007-GN901 – Groenblauwe verbindingen – ontbrekende schakels

Een belangrijke verbinding ontbreekt op kaarten. De indiener verzoekt deze toe te voegen. Dit is eerder ook bij andere onderdelen benoemd.

Antwoord:

De provincie is verheugd dat de gemeente Westland een extra groenblauwe schakel wil toevoegen aan het Groenblauwe Netwerk. Daarom zal de provincie voorstellen dit naar aanleiding van uw zienswijze toevoegen aan de kaart van de Groenblauwe ontwikkellijnen. Hiermee zal de Gantelzone worden opgenomen als groenblauwe ontwikkellijn.

A007-TRO904 – Gebiedsgerichte uitwerking ruimtelijke koers

De indiener vindt het instrument onduidelijk qua status en doel. Daarnaast vraagt het te veel capaciteit van gemeenten. De noodzaak wordt betwijfeld.

Antwoord

Zie thema antwoord TT05 uit de Nota van Beantwoording:

De provincie gaat over bovenlokale opgaven en het regelen van de kaders voor lokale en regionale (gebiedsgerichte) uitwerking. Met het Ruimtelijk Voorstel is een kader op hoofdlijnen geformuleerd dat in deze herziening verder is uitgewerkt in beleid. In de gebiedsprocessen (zie maatregel onder beleidskeuze Toekomstbestendige ruimtelijke ontwikkeling in het Omgevingsprogramma) wordt het beleid in overleg met gebiedspartners vertaald naar passende lokale en regionale inbedding. Daarbij wordt uiteraard gebruik gemaakt van bestaande samenwerkingen als NOVEX en ZH-PLG, met respect voor ieders bevoegdheden. De gebiedsprocessen bieden ruimte voor gebiedseigen keuzes vanuit de regionaal ruimtelijke context (als bodem, water en landschap) en de regionaal onderscheidende factoren als economie en specifieke opgaven. Deze integrale keuzes kunnen aanleiding geven tot het inzetten van de provinciale flexibiliteitsinstrumenten binnen de kaders van het vigerend Omgevingsbeleid of leiden tot afspraken over eventuele aanpassing van het Omgevingsbeleid. Bovendien worden vanuit de provincie aan gemeenten middelen beschikbaar gesteld om hiervoor capaciteit te organiseren. De zienswijze geeft geen aanleiding voor heroverweging.